

Pogovori.

Gosp. *Josephus*. Vaša pesmica „Nekdaj“ ni jedna izmed najzadnjih, to je res. Čustev „zlivate“ v njej prav dovolj, in tudi lepa so ta čustva, da nam ugajajo. Koga ne bi ganila misel na „ljubo mater svojo“, ki je imela največje veselje s sinom in stavila vse upanje za bodočnost svojo vanj, pa jo vzame smrt in „Na grobu danes srce plaka moje“. Ideja, pravimo, je lepa, toda manj pripravna je oblika, ki ste vanjo „zlili“ to svojo idejo. Poglejte précej prvo kitico:

Ko v tvojem sem naročji snival;
Drugače pač je vse sedaj — — —
Takrat blagosti le sem vžival!

Kaj ste povedali v tej kitici? Malo egoizma, pa tako splošno in „po čez“ povedano, da pravega čustvovanja z Vami človek gotovo ne more dobiti. Ko ste „snivali v materinem naročju“ — da! takrat sploh ste bore malo vedeli, da-li ste srečni ali ne, in da je „vse sedaj drugače“. V čem je tu poetiška misel? Tudi v drugi kitici, ki je sicer boljša od prve, so le bolj besede. Da materi pravite „Ti bila meni vsa si slast“ — je že nekaj, a je jako okorno povedana. Poglejte še tretjo kitico: „Takrat še skupno sva hodila — Le k tebi stegal sem roke, Jedino ti si me ljubila: Za tabo plakam zdaj solze.“ To je kitica, besede so tudi, toda misel me ne more kar nič ogreti, prav nič navdušiti, ker je tako prosto prozaično povedana, da sva namreč „takrat še skupno hodila“ itd. V četrti se niste nič spotaknili, ko Vam je „na poti“ bila jedna stopica v prvi vrsti preveč, jednako v zadnji vrsti pete kitice; v šesti pa ste že kar pozabili prejšnje merilo in obliko. „Miruj srce — — — no! le utripaj“, zapovedujete kar v jedni sapi srcu; potem lahko mogoče, da ne ve, kaj bi to srce storilo, da Vam bo bolj všeč.

Tako! Ker ste želeli „blagohotne sodbe“, povedali smo jo Vam prav nepristransko. Vidite sami, da „godna za ponatis“ res ni. Lirski pesnik mora znati svoja čustva, blaga in srčna, tudi zlititi v blag in srčen spev, da bo imel učinek na bravca tak, kakor ga hoče in mora imeti lirika.

Gosp. *Rebrov*. Ubožec ste Vi in res pomilovanja vreden popotnik, ki „Sreče nedolžne Sam več ne dobi“. Zato se priporočate v molitev mlademu dekletu, ki „Prošnjem

nedolžne Izročča Bogú, Da vrnil bi kmalu
Se nekdo domú“ — —. In kje moli?

Visoko ob gori,
kjer pot se delí,
se v svitu večernem
star križ še žarí.

Pod križem ob góri
pa dekle mladó
v molitvi goreči
kleči tam samó.

Izkušali smo si v mislih narediti sliko o b Vaših besedah. Beró se gladko res te besede, a ni kdo vé kako mojsterska slika. Premislite sami! Visoko ob gori se deli pot . . . in križ ob gori star se še žarí. Tako delajo mladi pesniki res; da le lepo besedo dobé, ki zveni nekako lepo, pa bodi misel kakorkoli že. Kar zapišemo, mora biti premišljeno. — Sicer manjka v zadnji vrsti predzadnje kitice tudi jednega zloga. Kaj ne: jeden več ali manj, kaj za to!

Gosp. *Vasilij Ivanov*. Sonet „Na strijčevem grobu“ ni pod nič. Sicer se niste v obliki držali Prešernovega soneta, ki veže tudi 6. in 7. vrsto z 2. in 3., a bere se dokaj gladko Vaš sonet, zato Vam bo morebiti všeč, da ga tukaj nepremenjenega priobčimo.

Na strijčevem grobu.

Kako je miren prostor ta nocoj,
kjer mnogi spava vekovéčni sen . . .
tu križ lesen je, tam pomnik kamnen —
z neba jih zvezd obžarja jasni soj.

In ti tu snivaš blažen, svet pokoj!
O daj tihotni grob ti večni mir,
o bodi ti gomila sreče vir,
ki bil z življenjem si in s svetom boj!

S sebičnostjo ti plačeval je svet,
ker si v ljubezni sebe mu daril,
ker ljubil si trpinov jadni roj . . .

V srca se vselil je sovraštva led,
zavisti ja je temni mrak ovil — — —
zato le snivaj v grobu svet pokoj!

Druga pa: „Buddha na potovanji“ je bolj „narejena“. Kažete sicer dobro misel in nekaj socijalno razpoloženega srca, toda prikupili se ž njo bodete, mislimo, malo. Ker prvič nam ni, da bi nas ravno Buddha moral učiti „morale“; drugič je le malo čitateljem

znano, kdo so bili „vajsjas“, „kšatrijas“ itd.; tretjič je konec, recimo, jako preprost za veliko misel, ki ste jo v celi pesmi izrazili. O vemo, da ste hoteli reči in bodete se tudi zagovarjali: to je ironično. Prav, prav; a z ironijo se vsi ti nedostatki, ki jih nam slikate v pesmi, ne odpravijo. Ergo —! ne bodete zamerili, da tako sodimo o Vaši drugi pesmici.

Buddha na potovanji.

Z neba je stopil spet na zemljo Buddha,
deželo indsko je prepotoval . . .
in gledal je, kako še ljudstvo žije,
ki vere svoje mu je žar podal.

Že mesta vsa in vse vasi in trge,
doline vse, višine zrl je vse . . .
najmanjšo kočo bornega džandalas,
in templje zrl božansteve je krasné.

In zrl bogatce je in siromake,
Brahmane, vajsjas, kšatrijas¹⁾ je zrl . . .
Začutil v srci je nezadovoljnost,
nevolje mrak mu lice je zastrl.

Učil nekdanj enakost vseh ljudij je,
veleval potrpljenje v bolih vseh . . .
veleval usmiljenje do jadnih bratov,
veleval je ljubezen pri ljudeh.

A zdaj? — Ljubezen sveta je zamrla,
Usmiljenje je zginilo z zemljé . . .
mogočnejši človeštvu gospodujo,
In ljudstva suženjsko se pokoré.

In bolij nihče več nositi neče,
upor usodni vzbuja se povsod . . .
sebičnost hladna in sovraštvo zlobno,
zavist podéduje od roda rod. — — —

Užaljen Buddha zrl je zemljo tožno,
in kakor v sanjah stal sred ceste nem . . .
tu pot nekdo ošabno mu zastavi
Rešévaje — denarniški problem.

Gosp. Radomir. „Gospod urednik! Pošiljam Vam prvo moje delo.“ Prijatelj, tako začenjate svoje pismo, in mi, ki smo je začeli brati, smo précej zmajali z glavo, češ: slovnice bo treba, slovnice temu mlademu pesniku. Prosili ste dalje, da naj kmalu pregledamo pesem, če je za tisek, če je „epska“ pesem, če je metrum pravi, če se je obnesla, če je prava oblika papirja, če pišete na pravi strani itd. Bože, toliko vprašanj — komaj potrebnih za to „epsko pesem“. Je nekaj epskega v njej, ker se pripoveduje res neko dejanje, strašno dejanje, grozna balada! Zato

¹⁾ Zakaj pišete: vajsjas, kšatrijas? Ali hočete tako izraziti množino v slovenščini? Tako je pač po nemško, a ne slovensko.

je že napis precèj strašan: „Pustite mrtve pri miru!“ Pijanec gre vinjen domov; „skozi“ njivo mrtvaško ga pelja pot. Žena ga skrbno ustavlja, a za plačilo jo prav po domače odlikuje z „babo“ in „šembrano srako“ — kar pač taki pesmi pristoja malo. Pa zadene z ного ob kosti: o čudo! pred njim stoji človek in mu pové, da bo jutri nepovabljen prišel na gostijo, da bo plesal z njim. In res:

Dné družega je vse k poroki hitelo,
da ženina vidi in družbo veselo.
Nobeden gledalec ni vedel seveda,
zakaj tako ženin prestrašeno gleda.

Pri mizi popoldne svatje so zbrani.
Kar glas se začuje: „O ženin le vstani!“
Preplašen ves ženin k vratom hiti;
pa gost ga neznani že trdo drži.

In nazadnje ga prisili, da parkrat zaplešeta; toda komaj je „godec napel meh“, je „gost, strahovito delo začel“. In to delo? Vrže ob zid ženina,

In kosci od trupla ležijo po tleh.
V hiši le groza; utihnil je smeh.

Tako! Čudno bi bilo, če bi se mogli svatje smejeti temu groznemu „delu“. Ne gledé na tehnično nedostatnost kakor dela mrtvečevega, tako tudi dela Vašega; ne gledé na to, da ste porabili prav dober papir in tudi „prav pisali“: smo se mogli in morali vendar smejeti tej sicer strašni povesti. Zato Vas prosimo — ker pravite, da mislite „še več podobnih pesmij zložiti, ker veste dosti pravljic“ — zato Vas prosimo, pravimo, da prepustite to delo morebiti komu drugemu, ali pa odložite za poznejše čase. Ampak: brez zamere!

Gosp. Vasilij. Tu je nekaj! Pametne misli, lepa beseda, pazljivost, ki jo rabite pri merilu in rimi — vse kaže, da ste si k srcu vzeli naš opomin iz lanske ocene. Prav tako. Ne razdirati: pomagati, popravljati nam je mar s temi opombami. Če včasih morebiti tudi kaka bolj pikra in osoljena pride, mora dotičnik pomisliti, da ni ravno samo za njega ta „pogovor“, ampak tudi za druge brave „Dom in svet“-a, ker tudi ti, kot plačniki, imajo pravico do — platnic. In dolgočasno bi bilo, da govorimo samo v tonu kakega profesorja za nje. Zato nam je ljubo, ljubi mladi gospod, da se niste ustrašili prve sodbe naše, temveč ste nam iznova poslali nekaj pesmic s prošnjo, da sodimo prav ostro. In zato bomo prav ostrí!

(Dalje.)